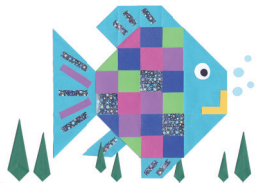

Janet de Vink

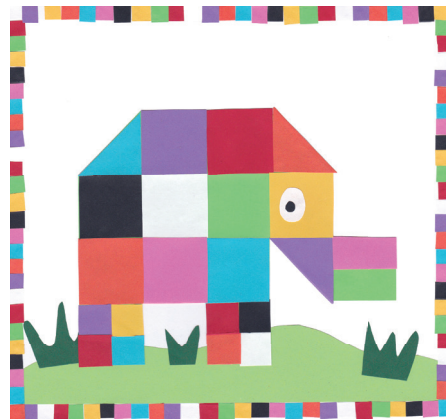
HET GROTE VOUWBOEK

De vouwjuf vouwt
van A tot Z

2
3 4

j
u f

Inhoud

Wie is de vouwjuf?	4
Inleiding	5
Doorgaande leerlijn vouwen	8
Basisvouwsel rechte vouw	9
Rechte vouw met ronde vouwbladen	18
Rechte vouw met ronde en vierkante vouwbladen	28
Basisvouwsel schuine vouw	30
Basisvouwsel recht kruis	34
Basisvouwsel schuin kruis	40
Basisvouwsel 16 vierkantjes	44
Cijfers en letters	74
Basisvouwsel vlieger	112
Combinatiewerkjes	124
Nawoord	126

Wie is de vouwjuf?

In de zomervakantie van 2015 kreeg ik op een regenachtige dag het idee dat ik misschien wel collega's via Facebook kon inspireren op vouwgebied. Mijn doel was om het vouwen na de kleuterperiode door te laten gaan naar de middenbouw en bovenbouw van de basisschool. Vouwen is in mijn ogen erg belangrijk en sluit bij zoveel verschillende doelen aan. Ik had echter niet verwacht dat er zo'n behoefte was, en dat mijn Facebookpagina zoveel volgers zou krijgen...

Ik ben Janet de Vink, gelukkig getrouwd met Erik Jan en de trotse moeder van Eline en Marit.

Inmiddels werk ik bijna twintig jaar als juf in het basisonderwijs. Ik heb lesgegeven aan diverse groepen. Voor de klas staan in de midden- en bovenbouw voelt als werken voor mij, maar in de onderbouw juf zijn voelt meer als een hobby en heeft absoluut mijn voorkeur.

Mijn andere hobby is vouwen en zo is de naam 'vouwjuf' vanzelf ontstaan. Met dit boek wil ik jullie vouwinspiratie geven, geïnspireerd op prentenboeken en seizoenen. Dit is de basis vanwaaruit in de onderbouw vaak wordt gewerkt. Kinderen zijn dol op prentenboeken en zo sluiten we direct aan bij hun belevingswereld. Doordat je bij het vouwen aan zoveel verschillende doelen werkt, is dit onder andere een belangrijke bezigheid voor kinderen op reken- en motorisch gebied.

Tegenwoordig wordt er weinig aandacht besteed aan de opbouw van het vouwen. Je kunt een pinguïn vouwen van een rechte vouw, een vlieger, maar ook van 16 vierkantjes. Het is belangrijk om het basisvouwsel uit te kiezen dat past bij de beginsituatie van de leerling.

In dit boek geef ik diverse tips voor verwerkingsmogelijkheden. Ik wil stimuleren dat de leerling eigenaar is van het eindresultaat en dat er niet dertig dezelfde vouwsels hangen aan de waslijn of op het prikbord. Daarom pleit ik voor combinatiewerkjes (zie blz. 126). Door vouwen te combineren met andere technieken zul je zien dat er kunstwerken van de leerlingen ontstaan waar ze zelf enorm trots op zijn.

Inleiding

Tijdens mijn eerste studiedag van de opleiding 'Specialist Jonge Kind' werd ik getriggerd door dat 'houten kistje met die gehaakte balletjes' eraan. Wat was dat?

Het was 'de eerste gave' van Fröbel. Dezelfde avond ben ik mij hierin gaan verdiepen.

Dat Fröbel bij het vouwen hoorde, wist ik wel, maar hoe zijn principes verder waren, heb ik helaas nooit op de PABO geleerd. Een vouwboek met een doorgaande leerlijn heb ik nooit hoeven maken.

Friedrich Fröbel (1782-1852) was ontwikkelingspsycholoog. Elise van Calcar heeft ervoor gezorgd dat zijn ideeën naar Nederland kwamen en Wijbrandus Haanstra (directeur van de Leidse Kweek-school) staat wel bekend als de Nederlandse Fröbel.

Fröbel heeft zijn materialen verdeeld in:

Groep A: 'Spelen met hele en gedeelde lichamen'. De eerste 6 gaven behoren tot deze groep. De bekendste zijn wel de bouwblokken.

Groep B: 'Spelen met vlakken'. Hieronder vallen de mozaïek-materialen, ringen en stokjes, enzovoort. De aandacht richt zich op vlakken en rechte en gebogen lijnen.

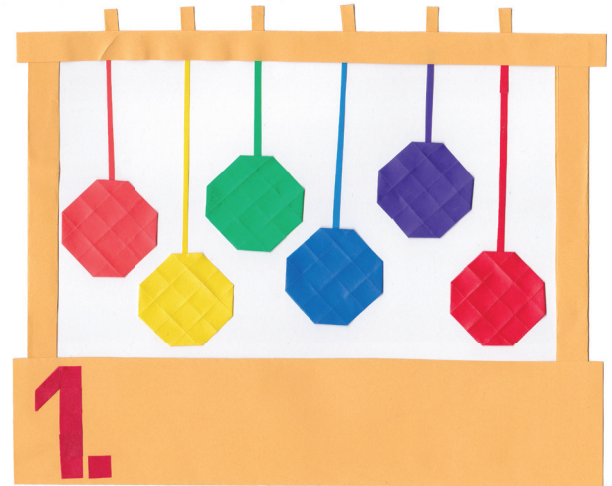
Groep C: 'Spelen met lijnen'. Het vouwen is de bekendste in deze groep. Boetseren, knippen en plakken, en werken met zand en klei horen hier ook bij.

Groep D: 'Spelen met papier in het platte vlak'. Vlechten, prikken en scheuren zijn hier voorbeelden van die we nog steeds doen.

Fröbel kreeg vooral bekendheid door het vouwen, omdat dit materiaal voor iedereen voorhanden is. Papier heeft iedereen en er hoeft niets voor aangeschaft te worden. En het product dat gemaakt wordt, het vouwsel, geeft vaak bij iedereen een gevoel van verrassing.

Als er geen duidelijke opbouw in het vouwen zit, raakt de leerling niet geboeid volgens Fröbel, juist omdat de opbouw mist. Hij verdeelde zijn vouwsels duidelijk in 4 verschillende reeksen. Zijn reeksen doen mij altijd denken aan de touwfiguren die ik vroeger maakte (kop en schotel, Eiffeltoren, sok aan de lijn, bal door het net...). Het is een opeenvolging van diverse vouwsels. Vanuit het eerste vouwsel ontstaat het tweede vouwsel, vanuit het tweede het derde, enzovoort. Bijvoorbeeld huisje, envelop, schilderijtje (zie blz. 34).

De reeksen laat ik in dit boek niet uitgebreid aan bod komen, omdat veel vouwsels qua onderwerp niet meer interessant zijn om te maken (sigarenkoker, halsdoekje, wachthuisje etc.). Ik sta wel achter veel theorieën van Fröbel en zal deze dan ook benoemen in dit boek.

Eerste gave van Fröbel gevouwen door de vouwvuf. Het kistje is gevouwen vanuit het basisvouwsel 'rechte vouw'. De balletjes en het cijfer 1 vanuit basisvouwsel '16 vierkantjes'.

De volgorde in dit boek is die van de basisvouwsets die weer gebaseerd is op de volgorde van Fröbel. Alleen de 16 vierkantjes en de vlieger zijn qua volgorde omgedraaid. Uit de praktijk blijkt dat een vlieger veel ingewikkelder is om te vouwen door de spiegeling die er wat het vouwen betreft in zit.

Doorgaande leerlijn volgens vouwjuf. Deze doorgaande leerlijn is gebaseerd op de leerlijn van Fröbel:

- Recht vouwblad
- Schuin vouwblad
- Rechte vouw staand
- Rechte vouw liggend
- Schuine vouw
- Recht kruis
- Schuin kruis
- 16 vierkantjes
- Vlieger
- Dubbel vierkant
- Dubbele driehoek
- Molenbasis
- Fröbelbasis

Als de kinderen bepaalde basisvouwsets beheersen, worden er ook vaak combinaties gemaakt. Bijvoorbeeld een recht en schuin kruis samen of 16 vierkantjes gecombineerd met een schuin kruis.

Doelen vanuit de SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) zijn:

- Kunnen navouwen van een vouwwerk dat wordt aangegeven met een vouwreeks van slechts enkele stappen (bijvoorbeeld een vliegtuigje/hoedje).
- Bij het vouwen passief kunnen gebruiken van (meetkundige) begrippen: recht, schuin, dubbel, lijn, hoek, punt.

Daarin wordt dus niets geschreven over basisvouwsets, zoals vaak wel in methoden gebeurt. De rekenkant wordt benadrukt.

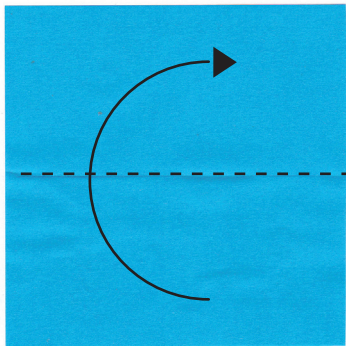
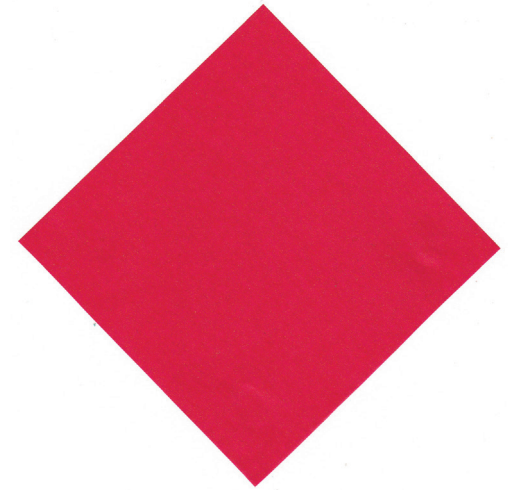
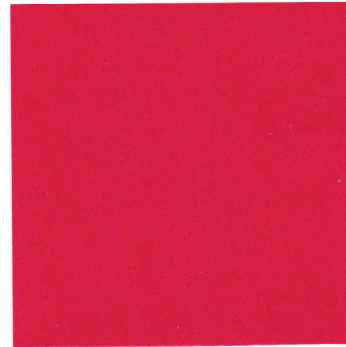
Bij het vouwen werken we aan heel verschillende doelen. Denk voor het verder lezen eerst maar eens na, welke je zelf kunt bedenken.

Doorgaande leerlijn vouwen

Laat de kinderen eerst kennismaken met het vouwblad. Het papier is slap, zacht en glad en kan allemaal verschillende kleuren hebben. Het kan gevouwen worden en krijgt dan lijnen die er tekeningen op maken.

Volgens Fröbel hoort er op een vouwsel nooit getekend te worden. Vouwwerk wordt versierd met knip- en plakwerk. Is het knipwerk nog te moeilijk, dan kan de afwerking gemaakt worden van plakmozaïek of vlechtrepn.

1 Recht vouwblad. Iedere leerling heeft een vouwblad voor zich. We zien dat alle zijden even lang zijn en wijzen de 4 hoeken aan.

2 Schuin vouwblad. We leggen het blad nu schuin voor ons en bekijken dit. Wat is er nu anders?

3 Rechte vouw. Pak met duim en vinger van beide handen de onderkant van het vouwblad op en leg de onderkant op de bovenkant. Strijk met je rechterduim of -wijsvinger naar rechts en linkerduim of -wijsvinger naar links over de vouw. Sla het vouwblad open en bespreek met de kinderen wat er is gebeurd. Het vierkant is verdeeld in 2 rechthoeken.

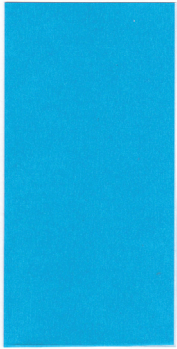

4 De rechte vouw liggend noemen we 'het tentje'

5 De rechte vouw staand noemen we 'het boekje'.

Basisvouwsel rechte vouw staand

- 1 Met de rechte vouw staand, 'het boekje', kun je alle kanten op.

Tip

Vouw meerdere 'boekjes' van A4 papier en plaats deze in elkaar. Kinderen kunnen zo hun eigen boek maken.

Spin

Rechte vouw (staand en liggend)

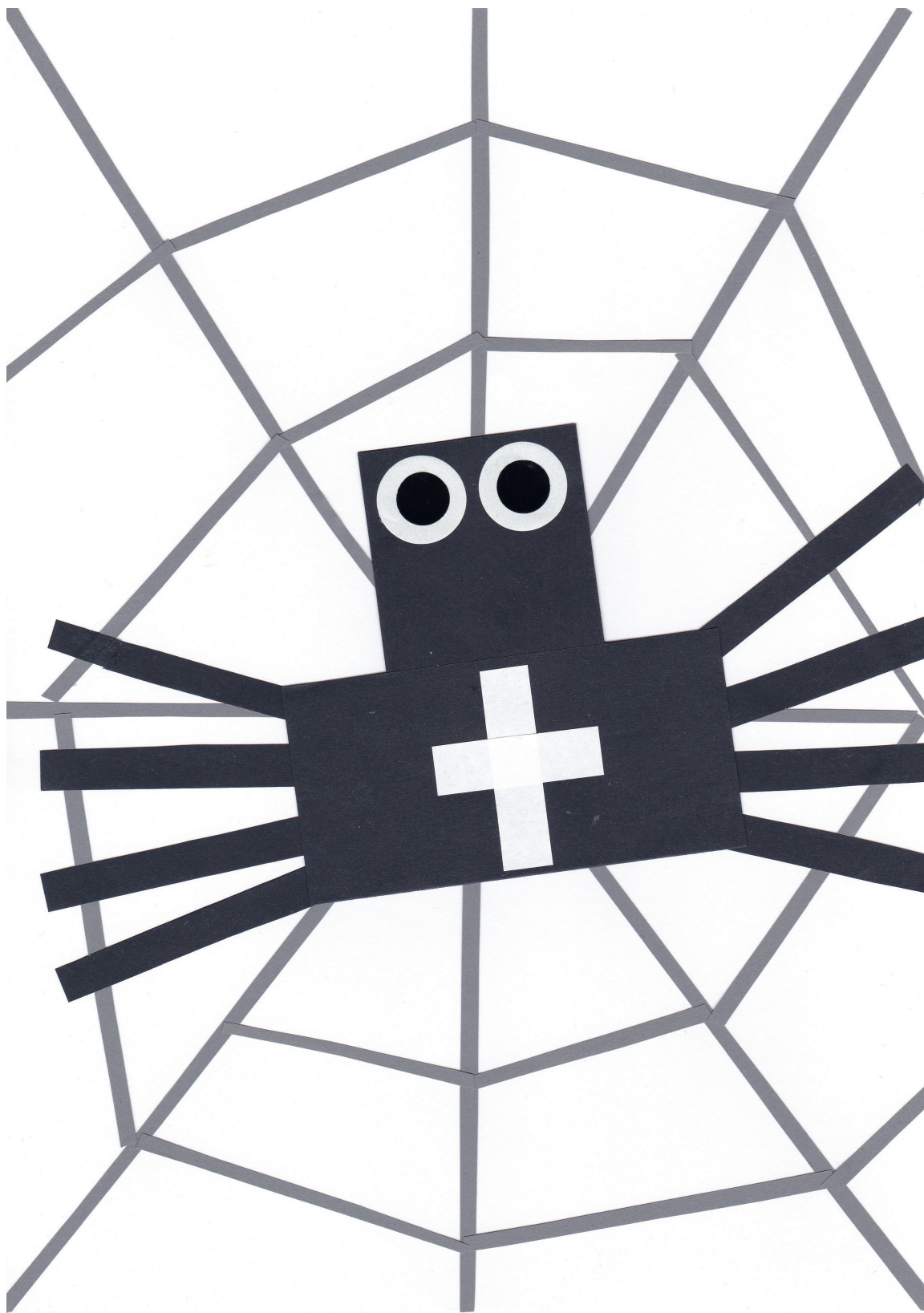
Benodigheden:

2 even grote vouwbladen

Jonge kinderen gebruiken plakcirkels voor de ogen en knippen vlechtrepennormen voor de poten. Bespreek met de kinderen dat een spin 8 poten heeft, aan iedere kant 4.

Voor iets oudere kinderen is dit een mooie knipoefening. Zij knippen zelf de strepen voor de poten.

De ogen zijn geknipt door steeds punten van een vierkant blad af te knippen (knipoefening van vierkant naar rond).

Narcis en lieveheersbeestje

Rechte vouw [staand]

Tip

Raamversiering:

2 voorbladen rood 15 x 15 cm en

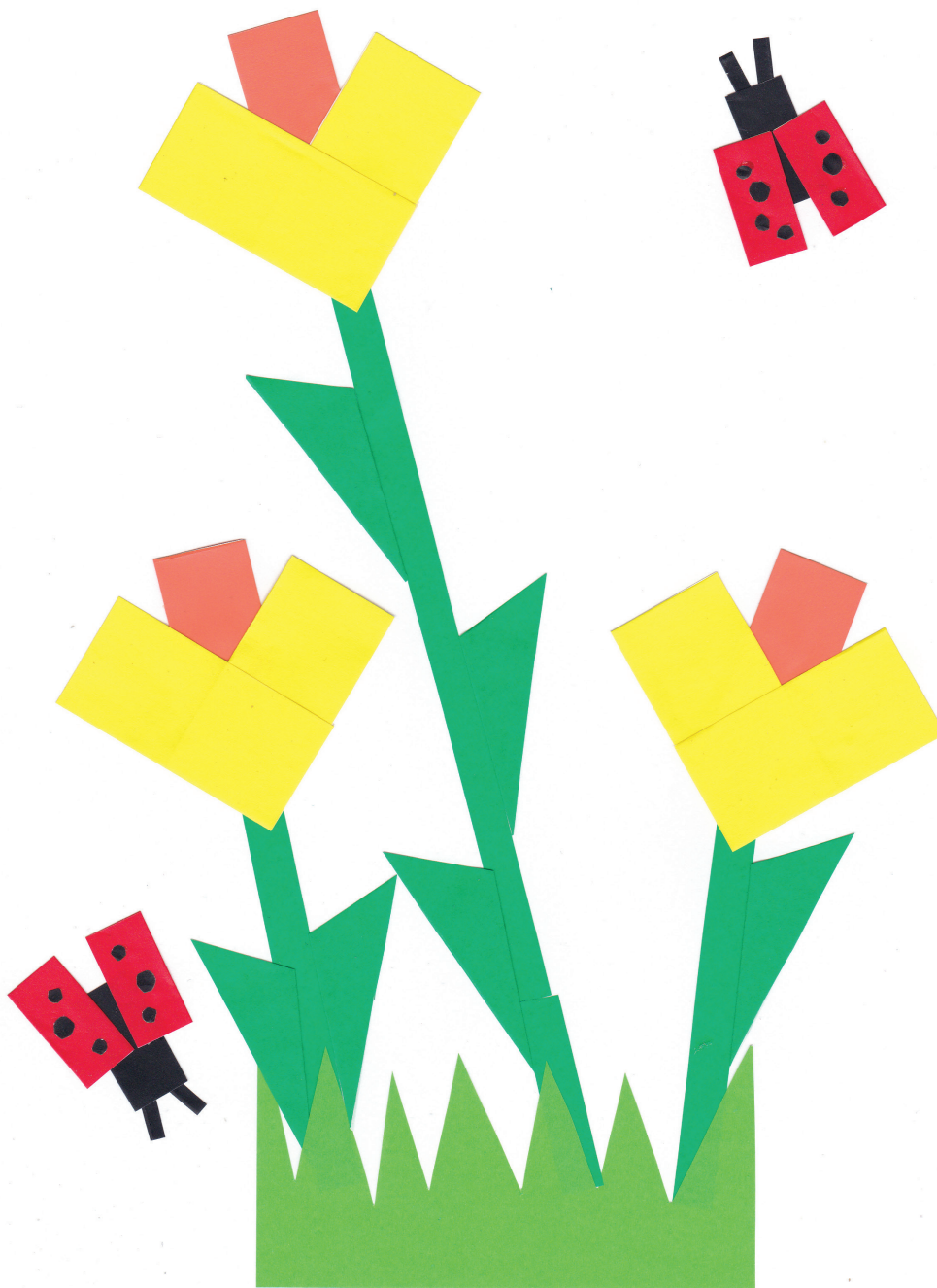
1 zwart 12 x 12 cm.

Jedere leerling maakt een lieveheersbeestje en deze worden met behangerslijm op het raam geplakt.

Verjaardagskalender: zie raamversiering.

Op de ene vlerugel komt de naam van de leerling en op de andere de geboortedatum.

De lieveheersbeestjes vliegen op een rij op de muur en vormen zo samen een verjaardagskalender.

Watermeloen

Rechte vouw – rond vouwblad

Benodigheden:

Donkergroen: 1x vouwblad 20 cm doorsnede voor de schil

Lichtgroen: 1x vouwblad 18 cm doorsnede voor de schil

Rood: 1x vouwblad 16 cm doorsnede voor het vruchtvlees

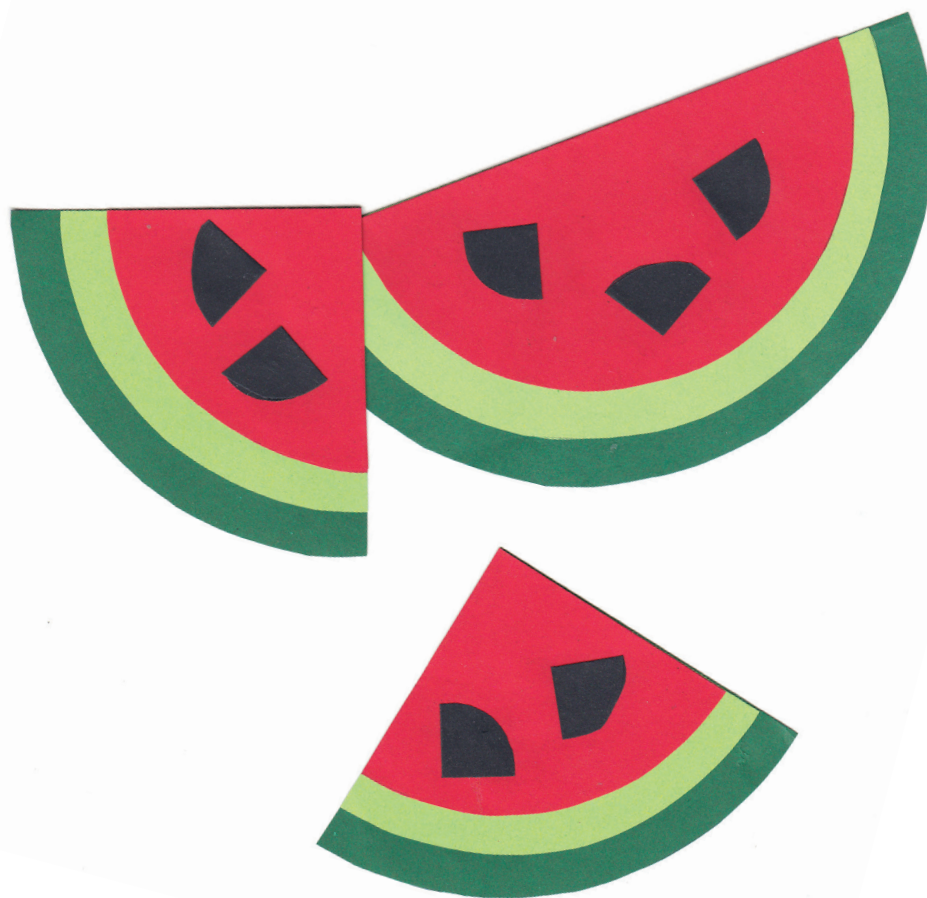
Zwart: 2x vouwblad 5 cm doorsnede voor de pitten

Eventueel roze voor letters

Werkwijze:

- 1** De ene meloenhelft bestaat uit rechte vouwen van diverse formaten. Groot donkergroen, iets kleiner lichtgroen en weer iets kleiner rood.
- 2** Voor de overige stukken vouw je de rechte vouw nog een keer dubbel (recht kruis van een rond vouwblad).
- 3** Pitjes erop plakken en je meloen is klaar.

Mmmm... Deze letters zijn gevouwen van 16 vierkantjes. De vouwbeschrijving hiervan vind je op blz 44.

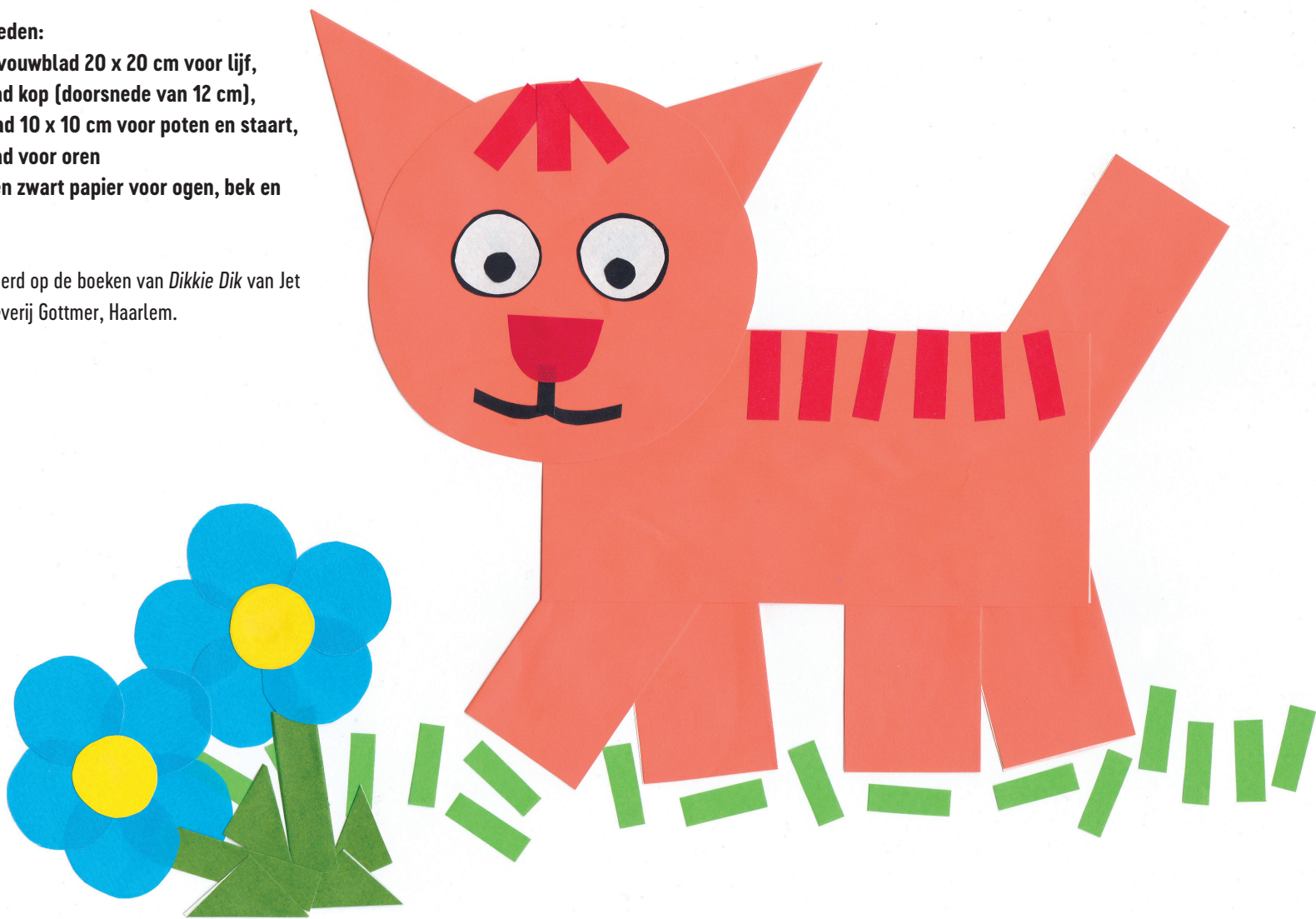
Dikkie Dik

Rechte en schuine vouw

Benodigheden:

Oranje: 1x vouwblad 20 x 20 cm voor lijf,
1x vouwblad kop (doorsnede van 12 cm),
5x vouwblad 10 x 10 cm voor poten en staart,
1x vouwblad voor oren
Rood, wit en zwart papier voor ogen, bek en strepen

© Geïnspireerd op de boeken van *Dikkie Dik* van Jet Boeke, Uitgeverij Gottmer, Haarlem.

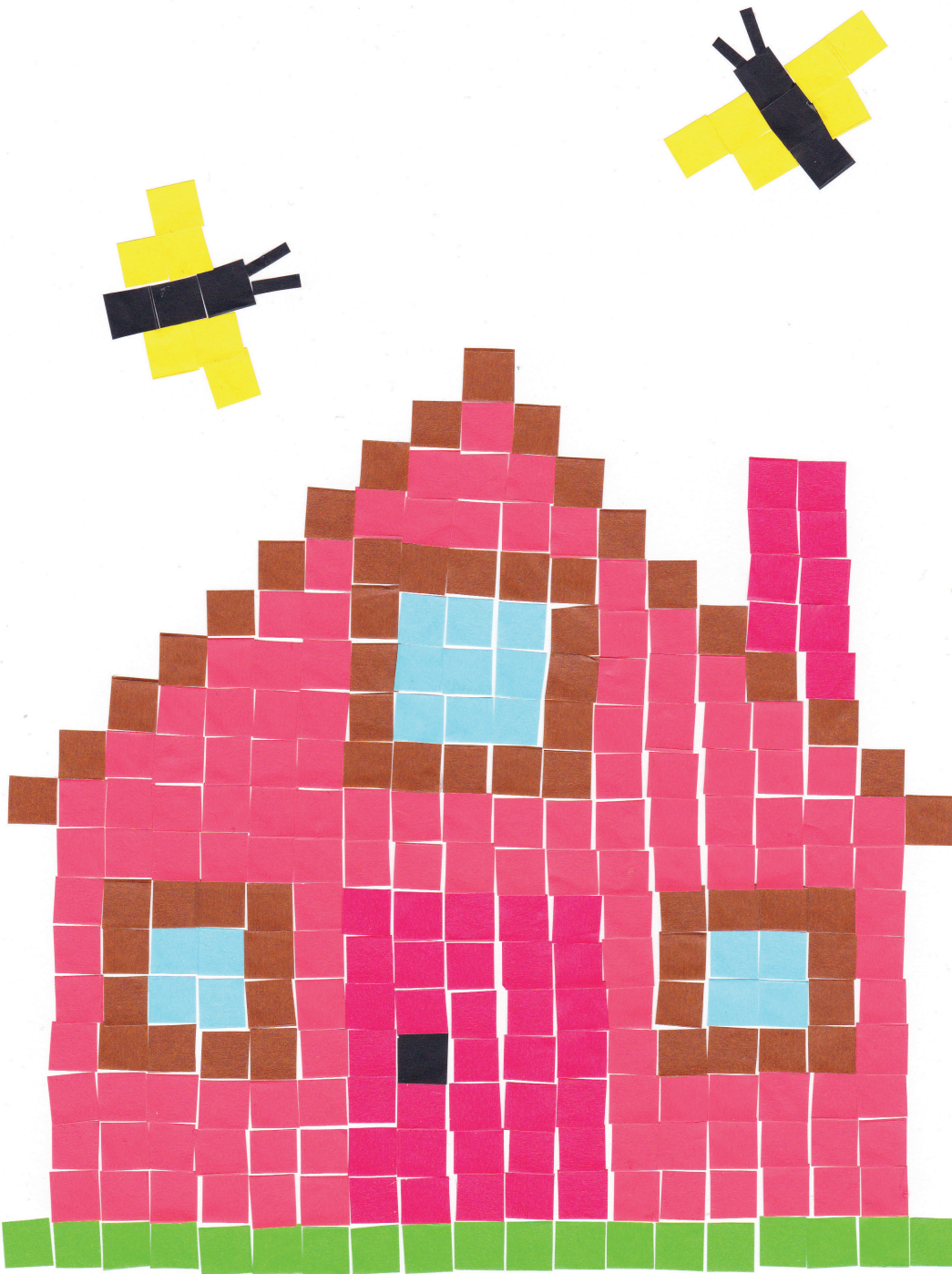
Mozaïek

16 vierkantjes – huis

Door meerdere keren 16 vierkantjes te vouwen en deze los te knippen, ontstaan losse vierkanten waarmee je kunt gaan mozaïeken. Deze techniek kun je op een papier laten plakken, maar is ook leuk te gebruiken als groepswork. Bijvoorbeeld een verjaardagskalender mozaïeken.

Laat de kinderen eerst een ontwerp tekenen op ruitjespapier. Geef van tevoren de maten aan, bijvoorbeeld 14 bij 10 vierkanten.

Deze techniek kun je natuurlijk bij alle onderwerpen toepassen. Eerst een ontwerp maken op ruitjespapier en deze naplakken.

Kip

16 vierkantjes en vlieger

Benodigheden:

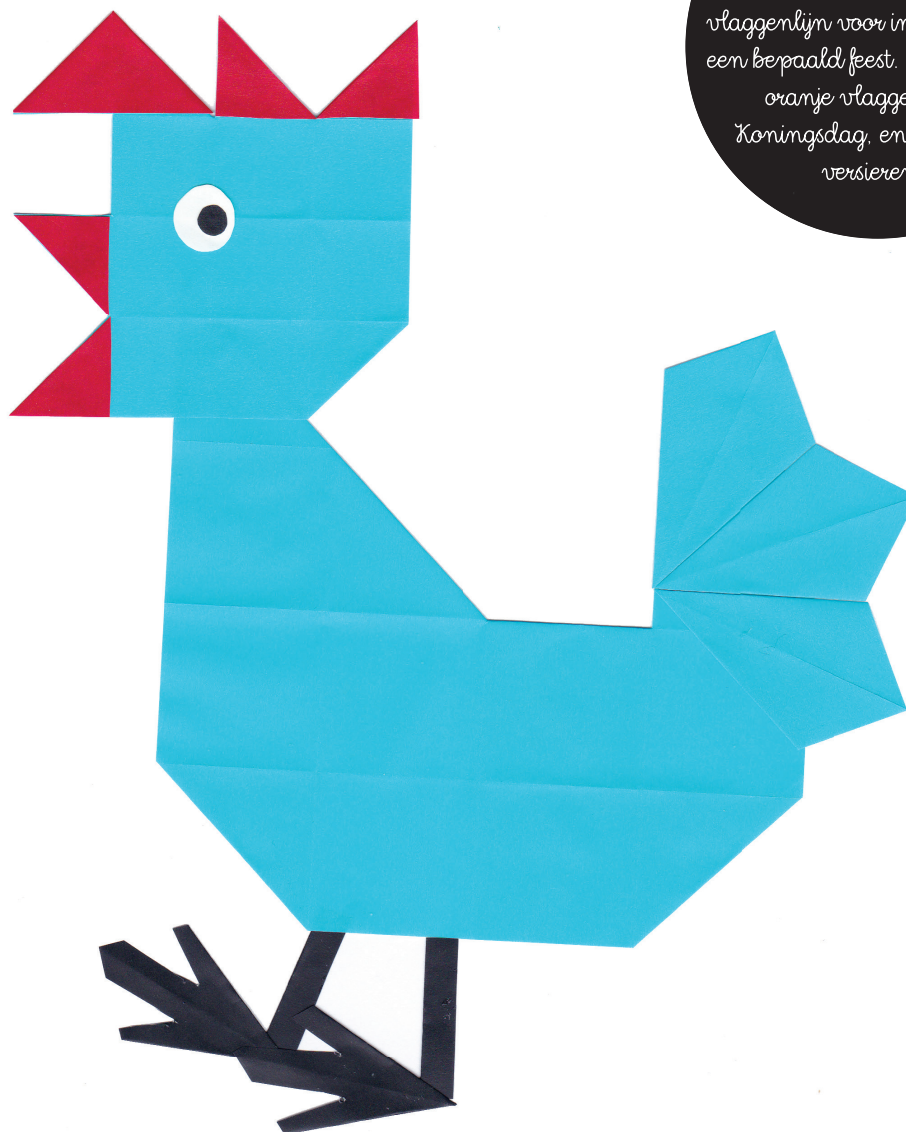
Lichtblauw: 1x vouwblad 15 x 15 cm voor lijf,

2x vouwblad 10 x 10 cm voor kop en staart

Rood: 1x vouwblad 10 x 10 cm voor kam en snavel

Zwart: 1x vouwblad 10 x 10 cm voor poten

Wit en zwart voor ogen

Tip

Maak met de kinderen een vlaggenlijn voor in de klas voor een bepaald feest. Bijvoorbeeld oranje vlaggen voor Koningsdag, en laat deze versieren.

Vouw alle letters van het alfabet of de Gruffalo...

Vouwen is leuk en leerzaam voor alle kinderen in het basisonderwijs.
In dit boek vouwt de vouwjuf van A tot Z.

Van letters, cijfers tot alles wat bij de seizoenen hoort en bekende prentenboekfiguren die perfect aansluiten bij de belevingswereld van kinderen vanaf 4 jaar.

Bij de vouwvoorbeelden wordt uitgegaan van de basisvouwsels van Fröbels doorgaande lijn, zoals de rechte vouw naar 16 vierkantjes. Deze doorgaande lijn is gebaseerd op moeilijkheid, of zoals Fröbel het omschrijft: 'Je moet eerst iets beheersen voordat je een stap verder gaat.' In dit boek lopen de vouwvoorbeelden op in moeilijkheidsgraad.

Bij elk vouwsel staan de instructies stapsgewijs beschreven, inclusief illustraties.

Het grote vouwboek biedt het hele jaar door vouwplezier op school en thuis.

NUR 214

9 789043 920070

www.kosmosuitgevers.nl

**KOS
MOS**

Volop
vouwplezier!

